

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Catedra de psihologie

CURRICULUM
la unitatea de curs

Familia ca sistem relațional

(denumirea unității de curs)

Ciclul I - studii superioare de licență

Codul și denumirea domeniului general de studii: 031 Științe sociale și comportamentale

Codul și denumirea specialității: 0313.1 Psihologie

Forma de învățământ: Învățământ cu frecvență

Autor:

lect.univ., Lilia Nacai

(titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

(semnătura)

BALȚI, 2017

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de psihologie

Procesul-verbal nr. 5 din 21.12.2017

Șefa Catedrei de psihologie

(semnătura)

Conf.univ., dr., Silvia Briceag

(titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

Discutat și aprobat la ședința Consiliului Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

Procesul-verbal nr. 5 din 14.02.2018

Decanul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

_____ Conf.univ., dr., Lora Ciobanu

(semnătura)

(titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

1. Informații de identificare a cursului

Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

Catedra de psihologie

Domeniul general de studii: 031 Științe sociale și comportamentale

Domeniul de formare profesională la ciclul I: Psihologie

Denumirea specialității / programului de master: Psihologie

Administrarea unității de curs: Psihologia familiei

(denumirea unității de curs)

Codul unității de curs / modulului	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea Orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			curs	seminarii	laborator	studiu individual		
S.05.A. 139	4	60	30	30	-	60	examen	romana

Anul de studii și semestrul în care se studiază: Anul III, semestrul V

Statutul: disciplină de specialitate, la alegere

2. Integrarea cursului în programul de studii

Curriculum-ul disciplinei *Familia ca sistem relațional* este predestinat studenților de la specialitatea Psihologie. Sistemul familial, familia este una dintre cele mai vechi forme de comunitate umană. În cadrul ei, fiecare se descoperă pe sine, căci acolo creștem, ne maturizăm, evoluăm și tot de acolo plecăm în lume. Acolo ne avem rădăcinile și bazele profunde ale ființei noastre. Și tot acolo tindem să revenim atunci când formăm, mai târziu, propria familie. Iar dacă nu reușim acest lucru, împlinirea personală nu pare a fi deplină. Disciplina universitară *Familia ca sistem relațional* contribuie la pregătirea profesională a viitorilor psihologi prin antrenarea lor în înțelegerea conceptelor: cuplu, căsătorie, familie; explicarea esenței funcțiilor, structurii, dinamicii, rolurilor familiale; structurii și parametrilor sistemului familial și a înțelegerii semnificației acestora prin proiectarea modalităților de intervenție, prin elucidarea rolului psihologului în lucrul cu sistemele relaționale familiale. Cursul respectiv va forma și va dezvolta studentului competențe specifice de proiectarea modalităților de cercetare și de lucru cu familia utilizând metode tehnice și instrumente psihologice.

3. Competențe prealabile: de proiectare și aplicare a instrumentelor psihologice, a modalităților de cercetare a fenomenelor psihice și a grupurilor, de proiectare și aplicare a instrumentelor psihologice, a modalităților de cercetare a fenomenelor psihice și a grupurilor, de abordarea a clientului prin prisma particularităților de vîrstă.

4. Competențe dezvoltate în cadrul cursului

CP1. Operarea cu concepte fundamentale în domeniul psihologiei și utilizarea acestora în comunicarea profesională.

CP2. Proiectarea și realizarea unui demers de cercetare prin abilități de control și inovație în domeniul psihologiei.

CP3. Evaluarea critică a situațiilor problematice și a soluțiilor posibile în psihologie.

CP4. Evaluarea psihologică a individului, grupului și organizației.

CP5. Proiectarea și realizarea intervențiilor psihologice.

CP6. Relaționarea și comunicarea interpersonală specifică domeniului psihologiei prin valorificarea informațiilor, vizînd varii contexte socio-umane și de identitate națională.

CT1. Aplicarea principiilor, normelor și valorilor eticii și deontologiei profesionale în cadrul propriei strategii de muncă.

CT2. Identificarea rolurilor și responsabilităților într-o echipă plurispecializată și aplicarea de tehnici de relaționare și muncă eficientă în cadrul echipei.

CT3. Identificarea oportunităților de formare continuă și valorificarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru propria dezvoltare.

5. Finalitățile cursului

După definitivarea cu succes a cursului *Familia ca sistem relațional* studentul va fi capabil:

1. Să explice și să interpreteze caracteristicile sistemului familial funcțional și caracteristicile sistemului familial disfuncțional;
2. Să utilizeze reperele de analiză a funcționalității sistemului familial: patologia granițelor, patologia alianțelor, patologia triadelor, patologia ierarhiei.
3. Să înțeleagă și să explice caracteristicilor sistemului familial;
4. Să proiecteze modalități de intervenție a psihologului în lucru cu sistemul familial disfuncțional;
5. Să proiecteze strategiilor valide de cercetare a sistemului familial utilizînd metode tehnici și instrumente psihologice.
6. Să dezvolte atitudini responsabile față de familie.
7. Să respecte diferențele de vîrstă, gen, religie, cultură, orientare sexuală în informarea și consilierea psihologică a familiilor.
8. Să colaboreze cu cadrele didactice și alți specialiști în lucru cu familia și copilul;
9. Să respecte strict normele etice în activitatea profesională și se angajează continuu în dezvoltarea personală și profesională

6. Conținutul cursului

Precizări conceptuale: cuplu, căsătorie, familie. Originea familiei și evoluția ei. Familia – grup social. Particularitățile diferențiatore. Familia ca sistem - particularitățile diferențiatore. Funcțiile și structura familiei. Tipologia familiilor. Paradigmele de bază în cercetarea familiei și a cuplului: teoria dezvoltării; teoria structurală (dinamica rolului și a puterii); teoria funcțională (procesuală): abordarea comunicațională; abordarea interacționist-simbolică; abordarea din perspectiva conflictului; abordarea socială a schimbului: teoria sistemică (holistă); teoria istorică. Restructurări ale familiei contemporane. Caracterizarea sistemului familial. Concepte de bază a abordării sistemice a familiei: Teoria Generală a sistemelor a lui Ludwig von Bertalanffy, epistemologia cibernetică, teoriile comunicării. Caracteristicile sistemului familial: cauzalitatea circulară, nonsumativitatea, finalitatea, comunicarea, regulile familiei, homeostazia, morfogeneza. Aspecte structurale ale sistemului familial după S. Minuchin. Structura sistemului familial: subsistemul adulților, subsistemul parental, subsistemul fratriilor. Coeziunea ierarhia, flexibilitatea relațiilor dintre subsisteme. Rolurile familiale. Parametrii sistemului familial (după A.Я. Bapra): stereotipuri de interacțiune, regulile familiale, miturile familiale, legenda familiei, granițe, stabilizatorii familiali, istoria familiei. Teoria sistemelor familiale după M. Bowen. Conceptele esențiale în teoria lui Bowen: diferențierea Eu-lui, triunghiul emoțional, procesul emoțional de bază, proiecția în familie, procesul transmisiei în familie, distanțarea emoțională, poziția de frate sau soră, procesul emoțional social. Genograma familiei. Psihologia relațiilor în cuplul erotic, cuplul conjugal. Constituirea relațiilor în diadă. Atracția interpersonală – definiții și teorii; Alegerea partenerului marital (criterii ce ghidează alegerea partenerului în câmpul persoanelor eligibile: proximitatea fizică, calitățile fizice ale persoanei stimul, similaritatea, complementaritatea); Modele interioare ale persoanei iubite (originea și dezvoltarea modelului afectiv al persoanei iubite); Factorii determinanți în constituirea și menținerea relațiilor intime în cuplu. Comunicarea conjugală. Evaluarea calității comunicării conjugal. Stiluri comunicative; Strategii constructive și strategii distructive și strategii distructive ale comunicării maritale. Tehnici de optimizare a comunicării maritale în subsistemul conjugal. Dezvoltarea sistemului familial de-a lungul ciclului vieții familiale. Stadiile ciclului vieții familiale (sarcini și probleme, dificultăți): Stadiile ciclului vieții familiale după Olson și McCubbin., Stadiile ciclului vieții familiale după McGoldrick și Carter, Stadiile ciclului vieții familiale după R. Mucchielli; Crizele în familie Tipologia dereglărilor în funcționarea familiei: Starea globală de insatisfacție de viață de familie; Anxietate familială; Tensiune neuro-psihică și fizică puternică; Sentimentul vinovăției. Funcționalitatea familiei: familia funcțională versus familia disfuncțională. Dezvoltarea și funcționarea cuplului conjugal. Sisteme de relaționare intrafamiliale. Stiluri parentale, atitudini parentale și consecințele lor asupra dezvoltării psihice a copiilor.

Distribuirea modulară a cursului

N/o	Unitățile tematice ale cursului	Nr. de ore 30/30			
		Frecvență la zi			
		prelegeri		Seminare	
	Tema conform planului (puncte e reper, aplicații practice p/u seminare).	Aud. 30	Lucr. Indiv 30	Aud. 30	Lucr. Indiv 30
I.	Întroducere în studiul cursului universitar Familia ca sistem relațional				
	1. Cuplu, căsătorie, familie. Definiții și delimitări conceptuale 1.1. Cuplu, căsătorie, familie – delimitări conceptual; 1.2. Originea familiei și evoluția ei. 1.3. Familia – grup social. Particularitățile diferențiatore. Familia ca sistem - particularitățile diferențiatore. 1.4. Funcțiile și structura familiei. 1.5. Tipologia familiilor Aplicații practice: 1. Analiza conceptelor căsătorie și familie pe următoarele dimensiuni: căsătorie fără familie, familie fără căsătorie. Comentati. 2. Realizarea unei schemă grafică care să cuprindă cele două accepțiuni ale conceptului de familie: familia – grup social, familia sistem, precum și particularitățile diferențiatore.	4	4	4	4

	3. <i>Analiza și compararea diferite clasificări ale funcțiilor familiei (I. Mitrofan, M. Voinea, Ă.G. Ȃidimiler).</i> 4. <i>Analiza funcțiilor familiei prin prisma evoluției lor: care din ele vor dispărea, care se vor adăuga. Argumentați.</i>				
	2. Paradigmele de bază în cercetarea familieie și a cuplului 2.1. Teoria dezvoltării; 2.2. Teoria structurală (dinamica rolului și a puterii); 2.3. Teoria funcțională (procesuală): 2.3.1.1. abordarea comunicațională; 2.3.1.2. abordarea interacționist-simbolică; 2.3.1.3. abordarea din perspectiva conflictului; 2.3.1.4. abordarea socială a schimbului; 2.4. Teoria sistemică (holistă); 2.5. Teoria dezvoltării Aplicații practice: 1. <i>Stabilirea asemănarilor și deosebirilor dintre teoriile familiale prezentate.</i> 2. <i>Precizarea și comentarea contribuției teoriei conflictului la studiul normalității vieții familiale.</i> 3. <i>Precizarea și comentarea contribuției teoriei comunicaționale în intervenții, în lucrul cu familia.</i> 4. <i>Elucidarea contribuției fiecărei teorii în pregătirea profesională a viitorilor psihologi.</i> 5. <i>Deducerea de conexiuni între ideile, conceptele de bază, a perspectivelor de</i>	4	4	4	4

	<i>intervenție prin prisma acestor teorii prin Tehnica LOTUS (Floarea de nufăr).</i> 6. <i>Elaborarea proiectului de grup Dicționar de personalități care s-au ocupat de studiul psihologiei familiei.</i>				
	3. Restructurări ale familiei contemporane 3.1. Tendințe și mutații în familia contemporană: 3.1.1.1. Celibatul 3.1.1.2. Cuplul fără descendenți 3.1.1.3. Căsătoria deschisă 3.1.1.4. Familii reconstituite 3.1.1.5. Familii reorganizate 3.2. Experimentele neofamiliale și „simulacrele” familieie actuale: 3.2.1.1. Semi-căsnicia 3.2.1.2. Pseudo-căsnicia 3.2.1.3. Uniunile homosexuale 3.2.1.4. Grupul comunitar sexual 3.2.1.5. Swingers Aplicații practice: 1. <i>Analiza restructurarilor familiei contemporane prin prisma realizării funcțiilor familiei.</i> 2. <i>Exprimarea opiniei - prin prisma schimbărilor înregistrate la nivelul structurilor familiei - teama tot mai multor cercetători privind declinul familiei în societatea contemporană. Argumentarea răspunsul d-voastră.</i>	2	2	2	2
	4. Caracterizarea sistemului familial 4.1. Concepte de baza a abordării sistemice a familiei: Teoria Generală a sistemelor a lui Ludwig von Bertalanffy, epistemologia cibernetică, teoriile comunicării.	4	4	4	4

	4.2. Caracteristicile sistemului familial: Cauzalitatea circulară, nonsumativitatea, finalitatea, comunicarea, regulile familiei, homeostazia, morfogeneza. 4.3. Aspecte structurale ale sistemului familial după S. Minuchin. Structura sistemului familial: subsistemul adulților, subsistemul parental, subsistemul parental, subsistemul fratriilor. Coeziunea ierarhia, flexibilitatea relațiilor dintre subsisteme. 4.4. Parametrii sistemului familial (după A.Я. Bapra): stereotipuri de interacțiune, regulile familiale, miturile familiale, legenda familiei, granițe, stabilizatorii familiali, istoria familiei. Aplicații practice: 1. <i>Caracterizarea subsistemele familiei din care faci parte și tipul de granițe dintre ele.</i> 2. <i>Caracterizarea subsistemele părinților tăi (bunicii cu părinții) și tipul de granițe dintre ele.</i> 3. <i>Elucidarea în experiența proprie de viață familială exemple de feed-back pozitiv și negativ.</i>				
	5. Teoria sistemelor familiale după M. Bowen 5.1. Conceptele esențiale în teoria lui M. Bowen: 5.1.1.1. Diferențierea sine-lui 5.1.1.2. Triunghiul emoțional 5.1.1.3. Procesul emoțional de bază 5.1.1.4. Proiecția în familie 5.1.1.5. Procesul transmisiei în familie 5.1.1.6. Distanțarea emoțională 5.1.1.7. Poziția de frate sau soră	2	2	2	2

	5.1.1.8. Procesul emoțional social. 5.2. Intervenția psihologică prin prisma teoriei bowniene: îmbunătățirea diferențierii eului, diminuarea anxietății, reducerea dependenței față de familia de origine. Aplicații practice: - <i>Elaborați și citiți genograma familiei proprii.</i> - <i>Precizați și comentați contribuția teoriei bowniene în intervenții, în lucrul cu familia.</i>				
	6. Abordarea familiei ca sistem după Virginia Satir 6.1.1.1. Concepte cheie în descrierea și caracterizarea sistemului familie: energetica familiei, structura familiei, granițele familiei, caracteristicile funcționalității familiei; 6.1.1.2. Caracteristicile funcționalității sistemului familial: calitatea comunicării în membrii familiei, stilurile comunicaționale, regulile care guvernează familia, prezența /absența barierelor în comunicare; 6.1.1.3. Intervenția psihologică prin prisma abordării sistemice după V. Satir. Metode de intervenție. Aplicații practice: 1. <i>Relatarea despre tehnica Sculptura familiei și posibilitățile utilizării ei. Avantajele și limitele ei. Exersarea</i>	2	2	2	2

II.	Formarea și dezvoltarea relațiilor în cuplu				
	7. Psihologia relațiilor în cuplul erotic, cuplul conjugal 7.1. Constituirea relațiilor în diadă. Atracția interpersonală – definiții și teorii; 7.2. Alegerea partenerului marital (criterii ce ghidează alegerea partenerului în câmpul persoanelor eligibile: proximitatea fizică, calitățile fizice ale persoanei stimul, similaritatea, complementaritatea); 7.3. Modele interioare ale persoanei iubite (originea și dezvoltarea modelului afectiv al persoanei iubite); 7.4. Factorii determinanți în constituirea și menținerea relațiilor intime în cuplu. 7.5. Comunicarea conjugală. Evaluarea calității comunicării conjugal. Stiluri comunicative; Strategii constructive și strategii distructive și strategii distructive ale comunicării maritale. Tehnici de optimizare a comunicării marital în subsistemul conjugal. Aplicații practice: 1. <i>Tehnica SINELG pentru analiza și reflectare asupra tipurilor de cupluri, funcții și faze ale cuplului conjugal.(Vezi Zămoșteanu Alina Oana, pag.87-88).</i> 2. <i>Analiza schemei „Evoluția relațiilor de cuplu din perspectiva formelor de comunicare» . Comentați .(Vezi Zămoșteanu Alina Oana, pag.94).</i> 3. <i>Prezentarea tehnicilor de optimizare a abilităților de comunicare.</i>	4	4	4	4

III.	Existența conjugală și familială				
	8. Dezvoltarea sistemului familial de-a lungul ciclului vieții familiale 8.1. Stadiile ciclului vieții familiale (sarcini și probleme, dificultăți): 8.1.1.1. Stadiile ciclului vieții familiale după Olson și McCubbin. 8.1.1.2. Stadiile ciclului vieții familiale după McGoldrick și Carter 8.1.1.3. Stadiile ciclului vieții familiale după R. Mucchielli; 8.2. Crizele în familie 8.3. Tipologia dereglărilor în funcționarea familiei: Starea globală de insatisfacție de viața de familie; Anxietate familială; Tensiune neuro-psihică și fizică puternică; Sentimentul vinovăției. Aplicații practice: 1. <i>Elucidarea principalele probleme ce trebuie rezolvate chiar de la debutul vieții conjugale.</i> 2. <i>Studiu de caz. Identificați stadiul ciclului vieții familiale. Analizați 2-3 probleme care apar mai frecvent în fiecare cuplu și arătați din ce sarcinile ale dezvoltării, insuficient rezolvate decurg acestea;</i> 3. <i>Realizarea a propriei stadialități a ciclului vieții familiale în baza celor prezentate în partea teoretică. Prezentați. Argumentați.</i>	2	2	2	2
	9. Sistemul familial funcțional versus sistemul familial disfuncțional	4	4	4	4

	9.1. Caracteristicile sistemului familial funcțional; Caracteristicile sistemului familial disfuncțional; 9.2. Repere de analiză a funcționalității sistemului familial: Patologia granițelor, Patologia alianțelor, Patologia triadelor, Patologia ierarhiei 9.3. Evaluarea sistemului familial. Instrumente de studiu și evaluare a funcționalității sistemului familial. Aplicații practice: 1. Tehnica 3-6-3 (3 idei de bază, 6 argumente la aceste idei, 3 aplicații practice);				
IV.	Sistemul de relații părinți-copii				
	10. Parentalitatea și relațiile părinți-copii. 10.1. Tipuri de atitudini în relația părinte copil și impactul lor asupra dezvoltării personalității copilului: abordările după A.I. Varga, V.V. Stolin, S. Brodi, L.Covar. 10.2. Stiluri educaționale parentale și consecințele lor asupra dezvoltării copiilor; 10.3. Comunicarea în relație părinți-copii. 10.4. Poziția de frate sau soră și influența acesteia asupra particularităților personalității copilului și adultului. Analizați profilurile psihocomportamentale: 10.4.1.1. cel mai mare copil, 10.4.1.2. copilul mijlociu, 10.4.1.3. cel mai mic copil, 10.4.1.4. unicul copil, 10.4.1.5. gemenii. Aplicații practice: 1. Analiza particularităților fiecărui stil parental;	2	2	2	2

	2. Elucidarea modalităților de intervenție psihologică în cazul fiecărui stil parental; 3. Elaborarea unui șir de recomandări pentru părinți cu stil parental diferit; 4. Training privind dezvoltarea abilităților parentale cu genericul «Părinte eficient »;				
--	--	--	--	--	--

7. Strategii didactice

Curs: expunerea, exemplul demonstrativ, dezbatere, sinteza cunoștințelor, descoperire dirijată

Seminar: dezbatere, clarificare conceptuală, activități de grup, descoperire dirijată, sinteza cunoștințelor.

8. Activități de studiu individual

Timpul total (ore pe semestru) al activităților de studiu individual dirijat pretinse studentului			
1. Descifrarea și studiul notițelor de curs	8 ore	8. Pregătire prezentări orale	2 ore
2. Studiu după manual, suport de curs	6 ore	9. Pregătire examinare finală	5 ore
3. Studiul bibliografiei minimale indicate	6 ore	10. Consultații	2 ore
4. Documentare suplimentară în bibliotecă	5 ore	11. Documentare pe teren	0
5. Activitate specifică de pregătire seminar și/sau laborator	5 ore	12. Documentare pe INTERNET	4 ore
6. Realizare teme, referate, eseuri, traduceri etc.	7 ore	13. Alte activități Elaborarea proiectului de grup	4 ore
7. Pregătire lucrări de control	6 ore		
TOTAL ore studiu individual (pe semestru)	60 ore		

9. Evaluare

Evaluare : (forma, formula, exigente regulament, chestionar pentru proba evaluare finală, tematica tezelor de an)

Evaluarea curentă – lucrări de control, răspunsuri orale la seminarii, prezentarea produselor activităților individuale și de grup.

Evaluare finală -examen în formă scrisă. În procesul de evaluare curentă și finală se va ține cont de exigențele stipulate în Regulamentul de evaluare, aflat în vigoare la USARB.

11. Bibliografie selectivă:

1. Băran-Pescaru, Adina. Familia azi. O perspectivă sociopedagogică / Adina Băran-Pescaru. - București : Aramis, 2004 (Tip. la MEGApress holdings). - 176 p. - (Educația XXI). - ISBN 973-679-042-8 . - Bibliogr. p. 172-174.
2. Ciupercă, Cristian. Cuplul modern : între emancipare și disoluție / Cristian Ciupercă ; coord.: R. Similea. - Alexandria : Ed. Tipoalex, 2000. - 332 p. - ISBN 973-99446-4-7. - Bibliogr.: p. 301-331.
3. Ciupercă, Cristian. Familia monoparentală - o realitate a lumii contemporane // Psihologia. - 1999. - Nr 2. - P.30-31.
4. Dolto, Françoise. Când părinții se despart : Cum să prevenim suferințele copiilor / Françoise Dolto în dialog cu Ines Angelino ; trad. din limba franceză de M. Popescu, S. Bedrosian. -București : Ed. Trei, 2003 (Iași : Multiprint). - 119 p. - (Psihologie practică). - ISBN 973-8291-40-2.
5. Gonța, Victoria Separarea ca stare de criză a cuplului : [impactul negativ al migrației asupra cuplului familial] / Victoria Gonța, Tatiana Mînăscuță // Psihologie. - 2008. - Nr 1. - P. 34-40.
6. Gray, John. Bărbații sunt de pe Marte, Femeile sunt de pe Venus : Un ghid practic pentru îmbunătățirea comunicării și pentru obținerea rezultatelor dorite în relațiile dumneavoastră / John Gray ; trad. de N. Damaschin. - București : Ed. Vremea, 1998. - 223 p. - (Zodiac). - ISBN 973-9162-96-7.
7. Habra, Georges. Iubire și senzualitate / Georges Habra ; trad. D. Mezdrea. - București : Ed. Anastasia, 1994. - 292 p. - (Dogmatica). - ISBN973-96130-2-0
8. Într-o zi mă voi căsători: pregătește-te pentru o căsătorie fără regrete! / trad.: Mia și Costel Oglice. - Lugoj : Cunoașterea Cuvîntului, 2012. - 133 p. : tab., fig. - (învățătură peste învățătură). - ISBN 978-606-8114-55-2.
9. Jinga, Ioan Climatul familiei // Jinga, Ioan; Negreț, Ion Familia, acest miracol înșelător. - București. - 1999. - P.45-67.
10. Jinga, Ioan. Familia, acest miracol înșelător / Ioan Jinga, Ion Negreț. - București : Ed. Didactică și Pedagogică, 1999. - 180 p. - ISBN 973-30-9360-2.
11. Leleu, Gerard. Cum să fim fericiți în cuplu : între fidelitate și infidelitate / Gerard Leleu ; trad. din lb. franceză de Claudia Alecu. - București : Ed. Trei , 2003 (Iași : Multiprint). - 210 p. - (Psihologie practică). - ISBN 973-8291-39-9. - Bibliogr. p. 207.

12. Mitrofan, Iolanda. Cuplul conjugal : Armonie si dizarmonie. - București : Ed. șt. și encicl., 1989. - 277p. - ISBN 973-29-0085-7.
13. Mitrofan I. Denuclearizarea familiei și cauzele sale // Psihologia. - 1999. – Nr 2. - 30-31.
14. Mitrofan, Iolanda. Elemente de psihologie a cuplului / I. Mitrofan, N. Mitrofan. - București : Casa de Ed. și Presă "Șansa", 1994. - 190 p. - ISBN 973-9167-18-7.
15. Mitrofan, Iolanda. Elemente de psihologie a cuplului. - Ed. a 2-a rev. și adăugită. - București : Casa de Ed. și Presă "Șansa", 1996. - 253 p. - ISBN 973-9167-65-9. - Bibliogr. p. 251-253.
16. Mitrofan, Iolanda. Incursiuni în psihologia și psihosexologia familiei / I. Mitrofan, N. Mitrofan. - București : EDIT PRESS MIHAELA S.R.L., 1998. - 389 p. - ISBN 973-9415-00-8.
17. Mitrofan, Iolanda. Psihologia relațiilor dintre sexe : Mutații și alternative / Coord. Iolanda Mitrofan; a contribuit R. Iosif. - S.l. : Ed. Alternative, 1997. - 367 p. - ISBN 973-9216-25-0. - Bibliogr. p. 357-367.
18. Turliuc, Maria Nicoleta. Psihologia cuplului și a familiei / M. Turliuc .- Iași: Performantica, 2004.-237 p.- ISBN 973-7994-80-9.
19. Vasile, Diana Lucia. Introducere în psihologia familiei și psihosexologie / D. Vasile.- București: EDITURA FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÎINE, 2007.- 160 p.- 978-973-163-011-3
20. Блажко, Владимир. "Дистантная семья" как "новая" форма гендерных отношений / Владимир Блажко // Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice. - 2008. - Nr 1. - P. 36-39.
21. Блажко, Владимир. Семья в современном обществе: кризис или развитие / Владимир Блажко // Procesele socio-demografice în societatea contemporană: de la meditații la acțiuni : Materialele conf. șt. int. cu prilejul aniversării a 15-a de la adoptarea Progr. de Acțiune al Conf. Int. pentru Populație și Dezvoltare (Cairo,1994), 15-16 oct. 2009. - Ch., 2009. - P. 210-212.
22. Дементьева, Изабелла Федоровна. Первые годы брака : Пробл. становления молодой семьи / И. Ф.Дементьева ; АН СССР, Ин-т социологии. - М. : Наука, 1991. - 111 p. - (Вопр. демографии). - ISBN 5-02-013433-3
23. Дорно, Игорь Владимирович. Современный брак : Пробл. и гармония / И. В. Дорно. - М. : Педагогика, 1990. - 270 p. - Bibliogr. p. 267-268.
24. Зайцев, Дмитрий Викторович. Социокультурный анализ современных семей разных типов : сравнительный анализ/ Д. В. Зайцев, О. В. Зайцева // Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы. – 2005. – Nr 3. - P. 53-63.
25. Ковалев, Сергей Викторович. Психология семейных отношений / С. В. Ковалев. - М. : Педагогика, 1987. - 159 p. - (Педагогика - родителям).

26. Психология семьи : Хрестоматия / ред.-сост. Д. Я. Райгородский. - Самара : Изд. Дом. "БАХРА-М", 2002. - 749 p. - ISBN 5-94648-005-7.
27. Развитие современной семьи : Социал., демогр. и правовые аспекты : Сб. ст. / АН МССР, Отд-ние философии и права ; редкол.: А. Н. Рошка [и др.]. -К. : Штиинца, 1990. - 205 p.
28. А. Г. Шмелев. Острые углы семейного круга. Москва, 1988;
29. В. Сатир. Психотерапия семьи. С. Петербург, 2000;
30. У. Ричартсон. Силы семейных уз. С. Петербург, 1994;
31. Шнейдер Л.Б. Семейная психология. Учебное пособие для вузов. Москва, 2006.

Chestionar de evaluare finală:

1. Comparați noțiunile: cuplu, căsătorie, familie.
2. Explicați originea familiei și evoluția ei.
3. Analizați familia – grup social. Particularitățile diferențiatore.
4. Analizați familia ca sistem - particularitățile diferențiatore.
5. Elucidați funcțiile și structura familiei familiei.
6. Prezentați tipologia familiilor.
7. Caracterizați paradigmele de bază în cercetarea familiei și a cuplului: teoria dezvoltării;
8. Elucidați paradigmele de bază în cercetarea familiei și a cuplului: teoria structurală (dinamica rolului și a puterii);
9. Caracterizați paradigmele de bază în cercetarea familiei și a cuplului: teoria funcțională (procesuală): abordarea comunicațională;
10. Prezentați paradigmele de bază în cercetarea familiei și a cuplului: abordarea interacționist-simbolică;
11. Caracterizați paradigmele de bază în cercetarea familiei și a cuplului: abordarea din perspectiva conflictului;
12. Analizați paradigmele de bază în cercetarea familiei și a cuplului: abordarea socială a schimbului;
13. Caracterizați paradigmele de bază în cercetarea familiei și a cuplului: teoria sistemică (holistă);
14. Explicați paradigmele de bază în cercetarea familiei și a cuplului: teoria istorică.
15. Analizați restructurările familiei contemporane: celibatul.
16. Elucidați restructurările familiei contemporane: Cuplul fără descendenți
17. Caracterizați restructurările familiei contemporane: Căsătoria deschisă
18. Analizați restructurările familiei contemporane: Familii reconstituite
19. Prezentați restructurările familiei contemporane: Familii reorganizate
20. Analizați restructurările familiei contemporane: Experimentele neofamiliale și „simulacrele” familieie actuale:

21. Elucidează caracteristicile sistemului familial: cauzalitatea circulară, nonsumativitatea, finalitatea, comunicarea, regulile familiei, homeostazia, morfogeneza.
22. Explicați aspectele structurale ale sistemului familial după S. Minuchin. Structura sistemului familial: subsistemul adulților, subsistemul parental, subsistemul parental, subsistemul fraților. Coeziunea ierarhia, flexibilitatea relațiilor dintre subsisteme.
23. Prezentați parametrii sistemului familial (după A.Я. Bapra): stereotipuri de interacțiune, regulile familiale, miturile familiale, legenda familiei, granițe, stabilizatorii familiali, istoria familiei.
24. Analizați teoria sistemelor familiale după M. Bowen: diferențierea Eu-lui, triunghiul emoțional,
25. Analizați teoria sistemelor familiale după M. Bowen: procesul emoțional de bază, proiecția în familie,
26. Analizați teoria sistemelor familiale după M. Bowen: procesul transmisiei în familie, distanțarea emoțională,
27. Analizați teoria sistemelor familiale după M. Bowen: poziția de frate sau soră, procesul emoțional social. Genograma familiei.
28. Explicați constituirea relațiilor în diadă. Atracția interpersonală – definiții și teorii;
29. Elucidați alegerea partenerului marital;
30. Prezentați modelele interioare ale persoanei iubite;
31. Analizați factorii determinanți în constituirea și menținerea relațiilor intime în cuplu.
32. Caracterizați comunicarea conjugală. Evaluarea calității comunicării conjugale. Stiluri comunicative;
33. Elucidați strategii constructive și strategii distructive și strategii distructive ale comunicării maritale.
34. Analizați stadiile ciclului vieții familiale (sarcini și probleme, dificultăți). Crizele în familie.
35. Caracterizați dereglările în funcționarea familiei: starea insatisfacției globale de viață familială.
36. Caracterizați dereglările în funcționarea familiei: anxietate familială.
37. Caracterizați dereglările în funcționarea familiei: tensiunea neuro-psihică și fizică
38. Caracterizați dereglările în funcționarea familiei: sentimentul vinovăției.
39. Caracteristicile sistemului familial funcțional; Caracteristicile sistemului familial disfuncțional;
40. Prezentați repere de analiză a funcționalității sistemului familial: Patologia granițelor, Patologia alianțelor, Patologia triadelor, Patologia ierarhiei

41. Evaluarea sistemului familial. Instrumente de studiu și evaluare a funcționalității sistemului familial.
42. Explicați tipuri de atitudini în relația părinte copil și impactul lor asupra dezvoltării personalității copilului: abordările după A.I. Varga, V.V. Stolin, S. Brodi, L.Covar.
43. Analizați stiluri educaționale parentale și consecințele lor asupra dezvoltării copiilor;
44. Elucidați specificul comunicarea în relație părinți-copii.
45. Analizați poziția de frate sau soră și influența acesteia asupra particularităților personalității copilului și adultul